

2015-09-01

ร่วมเกล้าชาวจุฬาฯ : สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์วิศิษฏ
ศิลปินชั้นสยามกับ การแสดงดนตรีไทยครูอาวุโสแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สุรพล สุวรรณ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

สุวรรณ, สุรพล (2015) "ร่วมเกล้าชาวจุฬาฯ : สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์วิศิษฏศิลปินชั้นสยามกับ การแสดงดนตรีไทยครูอาวุโสแห่งกรุงรัตนโกสินทร์," *Jamjuree Journal*: Vol. 17: Iss. 3, Article 5.

DOI: 10.58837/CHULA.JAMJUREE.17.3.4

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol17/iss3/5>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ร่วมเกล้าฯ: สุรพล สุวรรณ นิสิตเก่าคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๒๔-๒๕๓๒

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖
กับ การแสดงดนตรีไทยครูอาอูโด้
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

การดนตรีนาฏศิลป์ไม่สิ้นแล้ว

เพราะพระทูลกระหม่อมแก้วเอาใจใส่

ทรงประทับพิทักษ์เป็นหลักชัย

ทรงปองภัยจำเพาะเป็นเกราะบัง ฯลฯ

(บทประพันธ์ : ครูเสรี หวังในธรรม)

ในปีพ.ศ.๒๕๒๙ ขณะที่อยู่เป็นนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทราบข่าวอันเป็นมงคลยิ่งว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดทำโครงการดนตรีไทยปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ประการแรกคือ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูดนตรีไทย (ปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์) ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วิธีการบรรเลง ขับร้อง ตลอดจนการบันทึกเอกสารโน้ต ประการที่สอง เพื่อจัดเป็นกิจกรรมน้อมเกล้าฯ ถวายในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ และประการที่สาม เพื่อปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

โครงการแสดงดนตรีไทย ปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ ดังกล่าว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รับเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ของคณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ รวมทั้งยังได้รับพระราชทานข้อแนะนำ และพระราชวินิจฉัยอันมีคุณค่ายิ่ง และทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เชิญครูอาวุโสผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยหลายท่าน มาเป็นที่ปรึกษาโครงการดังกล่าว เพื่อให้ความรู้ ฝึกซ้อม แนะนำสิ่งอันล้ำค่าของศาสตร์และศิลป์ทางดุริยางค์ไทยอาทิ क्रमन्त्री ตราโมท คุณหญิงไพฑูริย์ กิตติวรรณ ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน ครูประสิทธิ์ ถาวร ครูท้วม ประสิทธิ์กุล ครูศรีนาฏ เสริมศิริ เป็นต้น วงดนตรีไทยปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ที่จัดทำโครงการขึ้นนั้น บรรเลงครั้งแรกปีพ.ศ.๒๕๓๐ ซึ่งผู้เขียนได้รับโอกาสเป็นนักดนตรีไทยคนหนึ่งในช่วงดนตรีไทย มีหน้าที่เป่าลุ่ยเพียงออ นอกจากความรู้สึกดีใจ ปลื้มใจ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวงปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ในคราวนั้นแล้ว ผู้เขียนยังมีโอกาสได้พบกับครูอาวุโสทางด้านดนตรีไทยที่มี

งานแสดงดนตรีไทยครูอาวุโสหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ความเมตตา สอน แนะนำ พร้อมกับได้เห็นรอยยิ้มของครูอาวุโสที่มีแต่ความสุขตลอดการฝึกซ้อม ก่อนที่จะถึงวันแสดงจริง ทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการซ้อมใหญ่ วงปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงร่วมซ้อมด้วย ภาพประทับใจของผู้เขียนอย่างมีรูสึ้ม คือ ขณะที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ถึงหอประชุม พระองค์ท่านทรงเยี่ยมพระสรวล ทรงไหว้ครูอาวุโส ทักทาย มีกระแสรับสั่งซักถาม

กับครูอาวุโส แบบเรียบง่ายเป็นกันเอง ผู้เขียนได้เห็นพระจริยวัตรอันงดงามของพระองค์ท่านที่ทรงให้ความเคารพในฐานะลูกศิษย์ที่มีต่อครูอย่างงดงาม ในขณะที่ผู้เขียนก็เห็นความเรียบง่ายของครูดนตรีไทยอาวุโสที่มีความเมตตา กรุณาต่อศิษย์เช่นกัน จึงเป็นภาพประทับใจและเป็นแรงบันดาลใจผลักดันทำให้เกิดโครงการจัดการแสดงดนตรีไทยครูอาวุโสแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาผู้เขียนได้เห็นกิจกรรมดนตรีไทยต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่ที่ทำให้สตินักศึกษาที่ชอบดนตรีไทยและครูอาวุโสดนตรีไทยได้มาพบปะ

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สังสรรค์กันก็คือ งานดนตรีไทยอุดมศึกษา ซึ่งมีคุณค่าทางด้านจิตใจอย่างยิ่ง เพราะสามารถทำให้ครูอาวุโสดนตรีไทยที่อยู่แต่ละถิ่นฐาน ได้มาพบปะพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใสร่วมกิจกรรมด้วยกัน ผู้เขียนเห็นว่ากาลเวลาผ่านไปทุกๆ ปีครูหลายท่านก็อายุมากจากหายกันไปตามกาลเวลา ผู้เขียนจึงปรารถนาจะเห็นภาพครูอาวุโสดนตรีไทยได้พบปะสังสรรค์ ทำกิจกรรมการแสดงดนตรีไทยร่วมกันและมีโอกาสได้พูดคุยกันมากขึ้น โดยไม่แบ่งสำนักดนตรีวัง หรือคณะใดๆ จึงเห็นสมควรเชิญครูหลายๆ ท่านมาบรรเลงดนตรีไทยขับร้องเพลงไทยร่วมกัน เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะทรงเป็น “เอกอัครราชูปถัมภก มรดกวัฒนธรรมไทย” และ “วิศิษฏศิลปิน” ที่ได้ทรงเกื้อหนุนอุปถัมภ์ดนตรีไทย และนักดนตรีไทยมาโดยตลอด จนเป็นที่ซาบซึ้งและประจักษ์ชัดในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าฯ

ผู้เขียนจึงได้เขียนโครงการขึ้น และได้ปรึกษาครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยแห่งบางลำพู ครูสุดจิตต์เห็นด้วยและชื่นชมว่าเป็นการดีที่ครูหลายๆ ท่านจะได้มีโอกาสมาพบปะสังสรรค์ พูดคุย และทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านดนตรีไทยต่อสาธารณชน เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างลงตัว ผู้เขียนจึงเสนอโครงการดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ปัจจุบันกรมส่งเสริมวัฒนธรรม) โดยนางปริศนา พงษ์ทัตศิริกุล เลขานุการฯ (ตำแหน่งขณะนั้น) ได้รับเรื่องและยินดีที่จะเป็นเจ้าภาพจัดโครงการ “การแสดงดนตรีไทยครูดนตรีไทยอาวุโส” ขึ้น ทั้งนี้ผู้เขียนได้เชิญ รศ.ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ และ ผศ.ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬห์การ เป็นที่ปรึกษา การจัดงานครูอาวุโสดนตรีไทยครั้งแรกนั้นได้จัดการแสดงเฉพาะครูอาวุโสหญิงในปี พ.ศ.๒๕๔๙ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช

กุมารี เป็นองค์ประธาน และทรงขับร้องเพลงเต่ากินผักบั้ง ๒ ชั้น ร่วมกับวงดนตรีไทยครูอาวุโสหญิงอีกด้วย ครูอาวุโสหญิงในขณะนั้นมีทั้งสิ้น ๑๔ ท่าน โดยเรียงตามอายุมากที่สุด คือ ครูเลื่อน สุนทรวาทิน ครูบุญหลง อรรถกฤษณ์ ครูพูนทรัพย์ トラโมท ครูเบญจรงค์ ธนโกเศศ ครูอุ๋ง บัวเอี่ยม ครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต ครูทุเรียน ชีระพันธ์ ครูสุรางค์ ดุริยพันธ์ ครูดวงเนตร ดุริยพันธ์ ครูกัญญา โรหิตาจล ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ครูดนตรี トラโมท ครูอรรณพ บรรจงศิลป์ และครูพัฒน์ พร้อมสมบัติ

การแสดงจริง ในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๙ ผู้เขียนประทับใจมาก ๆ จำได้อย่างแม่นยำ คือ เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงขับร้องเพลงเต่ากินผักบั้งจบลง ผู้ชมในหอประชุมศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยที่ได้มีโอกาสเฝ้ารับเสด็จฯ ในงานต่างชื่นชมพระบารมีต่างดีใจ ปลื้มใจ รู้สึกว่าเป็นบุญที่ได้ฟังพระสุรเสียงอันไพเราะ ทุก

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงฉายพระรูปร่วมกับครูอาวโสหญิงชายและคณะกรรมการจัดงาน

คนถวายการตบมือยาวนาน พระองค์ท่านทรงพระสำราญ ทรงแย้มพระสรวล มีความสุขทั่วกัน ส่วนครูอาวโสหญิงที่บรรเลงดนตรีไทยและขับร้อง มีความคล่องแคล่ว บรรเลงไหว ชำนาญ ดูประหนึ่งว่าครูอาวโสยังมีอายุไม่ถึง ๖๐ ปี มีพลังในการบรรเลงดนตรีไทย และขับร้องได้อย่างไพเราะ และสิ่งที่ประทับใจสุดทายเป็นผู้ชมการแสดง ในหอประชุมใหญ่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยวันนั้นมากันมากมาย ที่นั่งชมการแสดงเต็มทั้งหมด และเห็นได้ว่าผู้ชมมีความประทับใจ ชื่นชมการแสดงดนตรีไทยอย่างมาก

ผลสำเร็จจากการจัดงานครั้งแรกในปีพ.ศ.๒๕๔๔ ทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจที่จะวางแผนจัดงาน “การแสดงดนตรีไทยโดยครูอาวโสดนตรีไทยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์” เพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับดังนี้ ในปีพ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๓ พ.ศ.๒๕๕๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ พ.ศ.๒๕๕๖ พ.ศ.๒๕๕๗ พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมทั้งสิ้น ๘ ครั้ง

การจัดงานการแสดงดนตรีไทย โดยครูดนตรีไทยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในปีพ.ศ.๒๕๕๘ นี้ตรงกับปีมหามงคล ด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเจริญพระชนมายุครบ ๕ รอบ ๖๐ พรรษา ผู้เขียนจึง

บรรยากาศ วันแสดงจริงวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

การแสดงดนตรีไทยโดยครูอาวโสหญิงชาย จำนวน ๓๖ คน

วางแผนความคิดว่าต้องจัดการแสดงถวายให้สมพระเกียรติดังงามและให้สอดคล้องกับปีมหามงคล จึงได้แนวความคิดคือควรมีรำถวายพระพรจำนวน ๖ คู่ โดยได้เชิญครูอาวุโสนาฏศิลป์ อายุ ๕๐ ขึ้นไปร่วมรำถวายพระพรและมีการบรรเลงดนตรีไทยและขับร้อง โดยอัญเชิญบทเพลงพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมอบให้ครูอาวุโสนาฏศิลป์เป็นผู้บรรเลงดนตรีและขับร้องสุดท้ายเพลงสัปดาห์ (เพลงสัปดาห์อาเชียน) ผู้เขียนมอบให้วงดนตรีและนาฏศิลป์อาเชียนเป็นผู้บรรเลง โดยผู้เขียนได้นำโครงการฯ ดังกล่าวปรึกษาหม่อมราชวงศ์เอนกจิตร จิตรพงศ์ หม่อมราชวงศ์จักรกร จิตรพงศ์ ดร.ศิริชัยชาญ พิภพจำรูญ หม่อมหลวงจุลลา อนรรค ผศ.ดร. ประพนธ์ อัครวิรุฬการ รศ.ดร.โกวิท ยันธศิริ รศ.อรรพวรรณ บรรจงศิลป์ รศ.ดร.กรรณิการ์ สัจกุล รศ.ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ ผศ.พงษ์ธิดา ธรรมพิทักษ์กุล อาจารย์สาโรช เล้าเจริญสมบัติ และ อาจารย์สหัส ปัสมีปริชา เป็นต้น ทุกๆ ท่านกรุณาและแนะนำเป็นอย่างดี ต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ต่อมาผู้เขียนได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานวงดนตรีไทยบ้านปลายเนิน พระราชทานเพลงที่จะบรรเลงและขับร้องในงานครูอาวุโส คือ เพลงเต่ากินผักบุ้ง ๒ ชั้นซึ่งพระองค์ท่านทรงขับร้อง ผู้เขียนเองรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ และสิ่งอัศจรรย์ที่เกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระราชนิพนธ์ “เพลงแต่ผู้มีมูทิตาจิต” และทรงขับร้องพระราชทานให้กับโครงการการแสดงดนตรีไทยโดยครูอาวุโสแห่งกรุงรัตนโกสินทร์โดยเฉพาะ เพื่อเป็นของขวัญพระราชทานให้กับงานครูอาวุโสและประชากราษฎรทุกหมู่เหล่าที่ได้มาประชุม ณ ที่นี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

รำถวายพระพร โดยครูนาฏศิลป์อาวุโส

การแสดงดนตรี และนาฏศิลป์อาเชียน เพลงสัปดาห์

บทเพลงพระราชทาน เพลงแต่ผู้มีมูทิตาจิต

บทพระราชนิพนธ์ : สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

คิดถึงวันผ่านไป เร็วนักหนา	อายุพา ถึงหกสิบ นะเพื่อนเอ๋ย
แรงยังมีก้าวเดิน จิตพลัดเปลี่ยน	งานทำได้ แต่ต้องใจเย็น
จะขึ้นรถ หรือเครื่องบิน	ลงเรือก็ได้ ไม่ยากเย็น
เยี่ยมเยือนทั่ว ทุกถิ่น	ทั้งเมืองไทย และเมืองนอก
ช่วยการอนามัย	ช่วยการศึกษา
กลีกรวมใจ	ต้องให้ได้เป็นผล
สุขกับงานศิลป์	ดูริยาคียันดี
ของจะมีชัย	ท่านทั้งหลาย
ที่มาอวยพร	ขอให้สุขสันต์
พร้อมมงคลพรทั้งสี่	พระคุณเอ๋ย
สุขภาพยิ่งพลั่ง	ชั่วชีวิ ให้มีแต่ความรุ่งเรือง

ทำนอง เพลงขึ้นพลับพลา ๒ ชั้น

(ขับร้องเนื้อเดิม เพลงตระเทพประทานพร)

ทอดพระเนตรนิทรรศการฯ ครูอาวุโสหญิงชายคนตรีไทย

ทอดพระเนตรนิทรรศการฯ โครงการมรดกความงาม
สถาปัตยกรรมอยู่อาศัยแหล่งถ่ายทอดดนตรี
สู่สำเนียงดนตรีไทยร่วมอาเซียนเพื่อนบ้าน

ทรงมีพระราชปฏิสันถาร กับครูดนตรีไทยอาวุโส

ผู้เขียนเห็นว่าปีนี้เป็นปีที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา เพื่อให้สอดคล้องกับงานครูอาวุโสที่ผู้บรรเลงดนตรีไทยและขับร้องเพลงไทยนั้นต้องมีอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป ผู้เขียนรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างที่สุดมิได้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่วงการดนตรีไทย จึงได้ปรึกษา รศ.ดร.กรรณิการ์ สัจกุลหาความหมายอันเป็นมงคลยิ่งถวายพระเกียรติแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็น “ครูอาวุโสดนตรีไทย” ในปีนี้ ท่านอาจารย์กรรณิการ์จึงได้พิจารณาจากความหมายอย่างเหมาะสม โดยขอพระราชทานถวายพระสมัญญา ว่า

“ครูปูชนีย สัจจิตาจารย์ : ครูอาวุโสดนตรีไทยแห่งรัตนโกสินทร์”

ผู้เขียนจะขอกราบเรียนว่าโครงการแสดงดนตรีไทยอาวุโสแห่งรัตนโกสินทร์ที่กล่าวมานั้นจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็ด้วยพระบารมีในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้มีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานชื่อแนะนำและพระราชวินิจฉัยอันมีคุณค่ายิ่ง นอกจากนั้นยังได้พระราชทานคำร้องที่พระราชทานขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ “เพลงแต่ผู้มีมูทิตาจิต” ซึ่งเป็นของขวัญพระราชทานอันยิ่งใหญ่ของข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง คณะกรรมการฯ ทุกผู้ทุกนามต่างซาบซึ้งและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

โครงการดังกล่าวจัดมาถึง ๘ ครั้งแล้ว ซึ่งผู้เขียนเอง เตรียมวางแผนในการจัดการแสดงดนตรีไทยครูอาวุโสครั้งที่ ๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ต่อไป ต้องขอกราบขอบพระคุณครูอาวุโสหญิงชาย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และกรมศิลปากร เป็นต้น ที่ให้ความเมตตากรุณาโดยตลอด อนุเคราะห์ร่วมมือร่วมแรงเพื่อสร้างสรรค์ดนตรีไทย ศิลปวัฒนธรรมไทยแห่งสยามให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย ที่มีความวิจิตรงดงามให้แก่ไพศาลเป็นสัญลักษณ์คู่ประเทศไทยตลอดไป